

Een betelnoot van de Zandmotor

Gerhard C. Cadée¹ en Henk Mulder²

De Zandmotor is niet alleen een paradepaardje voor de Nederlandse kustbescherming nieuwe stijl, maar ook een beroemde en veel bezochte zoekplaats voor fossielen. Fossielenverzamelaars rapen natuurlijk ook andere interessante zaken op. Henk kwam op 14 november 2017 op de Zandmotor, tussen aanspoelsel bestaand uit gerolde stukjes hout, een pit tegen die kennelijk ook een tijdje over de bodem had gerold gezien de geërodeerde wand (zie fig. 2). Hij mat 20,0 x 19,3 x 14,0 mm. Gelukkig was er nog genoeg aan te zien om hem als een betelnoot, *Areca catechu* (L.) te herkennen. Betelnoten worden sinds kort af en toe op ons strand aangetroffen. Die exemplaren zien er echter altijd fraai en onbeschadigd uit. Eerdere ons bekende vondsten dateren van maart 2013 (Kijkduin), zomer 2014 (Katwijk) en eind mei 2015 (Zandvoort) (Cadée & Kruiswijk, 2015; Cadée *et al.*, 2016). Begin februari 2017 vond Wim Kruiswijk even ten zuiden van Bloemendaal er zelfs zes tegelijk (zie fig 1), tezamen met wierook stokjes en afgesneden rozenknoppen (Cadée & Kruiswijk, 2017). Alles wijst erop dat dit offergaven aan zee zijn. Betelnoten kunnen niet of slechts zeer kort drijven, zij worden nooit in drijfzaden literatuur vermeld.

Betelnoten zijn eigenlijk steenvruchten, net als de kokosnoot omgeven door een dikke bast. De hele vrucht is ovaal ongeveer 15 x 6 cm groot, de noot meet circa 3 x 2,5 cm, is min of meer eivormig met een afgeplatte basis. De buitenkant vertoont een netwerk van lijntjes die zich naar binnen voortzetten waardoor de noot op doorsnee een fraai patroon van donkere banden vertoont waartussen het witte harde reserveweesel. Er worden fraaie kralen van gemaakt (Shimizu, 2000).

Geen fossiel

Kan deze betelnoot van de Zandmotor ouder en misschien zelfs fossiel zijn? Dat is zeer onwaarschijnlijk. De betelpalm stamt uit de Filipijnen. Door de betelnoot kauwen de mens is hij verspreid in het tropen gebied van de Grote Oceaan, in delen van Oost Afrika en ook in West Indië (Novak & Schulz, 1999 en Wikipedia).

Bert van der Valk mailde 26 november vorig jaar dat het strand bij den Haag tegenwoordig vol ligt met stukken schaal van de kokosnoot en kleine bakjes rood aardewerk met kaarsvet erin. Waxinelichtjes worden in deze bakjes door het Hindoe-deel van onze bevolking de Nieuwe Waterweg opgeduwd brandend op een vlotje (hij kende deze praktijk uit India). Uiteindelijk komen die bakjes soms ook op het strand terecht. Kokosnootschillen en kaarsjes zijn dus net als de betelnoten ook offergaven.

Deze betelnoot zal hoogst waarschijnlijk aan de zee zijn toevertrouwd op een vlotje of iets dergelijks, en tenslotte in het water terechtgekomen en naar de bodem gezakt. Daar is hij enige tijd heen en weer gerold waarbij het witte reserveweesel deels is verrot. Tenslotte is hij met ander over de bodem rollend materiaal op de Zandmotor terechtgekomen en door Henk opgeraapt.

Literatuur

- Cadée, G.C. & W. Kruiswijk, 2015. Een betelnoot *Areca catechu* aangespoeld bij Zandvoort. – Het Zeepaard 75 (3): 102-105.
- Cadée, G.C., M. de Veer & W. Kruiswijk, 2016. Betelnoten als offergave op ons strand. – Het Zeepaard 76 (2): 13-14.
- Cadée, G.C. & Wim Kruiswijk, 2017. Raadsel betelnoten op ons strand definitief opgelost. – Zeepaard 77 (4): 175-176.
- Novak, B. & B. Schulz, 1999. Tropische vruchten. Tirion Baarn 240 p.
- Shimizu Ide, L., 2000. Hawaiiin seeds and seedleis. An identification guide. Mutual publishing Honolulu, 118 p.

¹Gerhard C. Cadée, e-mail: Gerhard.Cadee@niz.nl

²Henk Mulder, Rijnweg 52, 2681 SP Monster

